

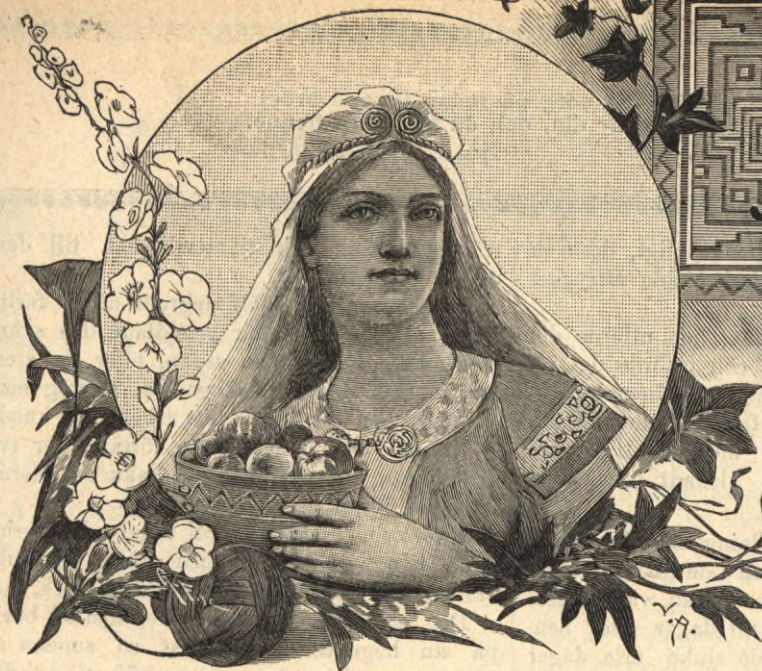
Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktieföretag

Nr 22 (285)

Fredagen den 2 juni 1893.

6:te årg.

Prenumerationspris pr år:
Idun med Modetidning och
koloretrade planscher kr. 9:—
Idun m. Modet. utan kol. pl. » 7: 50
Idun ensam » 5:—

Byrå:
Klara v. Kyrkogata 7, 2 tr.
(Aftonbladets hus.)
Prenumeration sker å alla post-
anstalter i riket.

Redaktör och utgivare:
FRITHIOF HELLBERG.
Träffas å byrån kl. 12—1.
Allm. Telef. 61 47.

Utgifningstid:
hvarje helgfri fredag.
Lösningspris 15 öre
(lösn: endast för kompletteringar)

Annonspris:
35 öre pr nonpareillerad.
För »Platssökanden o. »Lediga platser»
25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv.
Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.

Florence Nightingale.

Just i dessa dagar
äro 70 år gångna,
sedan den märklige
kvinna såg dagens ljus,
hvars bild i dag pryder
vårt blad.

Florence Nightingale
var en kvinna, som icke
blott vunnit ett äradt
rykte öfver hela världen,
utan äfven hvad mera är,
kärlek af alla, som kom-
mit i personlig beröring
med henne. Det är än-
nu i dag nog att blott
nämna hennes namn vid
ett offentligt möte i Eng-
land för att framkalla
entusiasm hos alla lik-
stämda själar, ty hon
har gjort sig älskad som
en syster af hvarje män-
niskoälskande hjärta.

Miss N. var född år
1823 i Florence — detta
sköna Florence, som kal-
lats »blommornas stad
och städernas blomma»
— och fick sitt dopnamn
af denna stad.

Redan som litet barn
visade hon sig ovanligt
kärleksfull och deltagan-
de mot alla lidande och
nödstända, men hennes
medlidande fick aldrig
någon sjukligt sentimen-
tal riktning, utan gick
alltid ut på ett allvarligt
och praktiskt bemödande
att vara till nytta.

Hon erhöi en vårdad
uppföstran och fick lyck-

ligtvis äfven en grund-
lig undervisning i tyska,
franska och italienska
språken, en kunskap, som
var henne till stor nytta
i hennes senare verksam-
het. Från sin tidigaste
barndom var hon utmärkt
af ett djupt religiöst sin-
nelag, och en af hennes
käraste sysselsättningar
var att läsa berättelser
om dem, som egnat sitt
lif åt arbete i missionens
och människokärlekens
tjänst. Hon besökte ofta
sjukhus, skolor och väl-
görenhetsinrättningar i
närheten af sitt hem, men
började snart att längta
efter ett större verksam-
hetsfält och beslöt att
förbereda sig härtill ge-
nom att på de större
sjukhusen grundligt lära
sig sjuksköterskans yrke,
hvarför hon reste till
London för att studera
sjukvården därstädes.

Men hon var icke nöjd
med hvad hon såg blott
i London, utan besökte
äfven de förnämsta sjuk-
hus och välgörenhetsan-
stalter i det öfriga Eng-
land.

Resultatet af hennes
arbete dittills var den
vunna öfvertygelsen, att
mycket penningar, tid
och arbete förlösades,
att mycket onödigt li-
dande försakades och

Du mänskobarn, hur tung din lott du känne,
Sök ej hos dina svaga likar tröst!

Lägg ej din sorg på redan tyngda bröst;
Din sorg är din, och du bör bära henne.

Viktor Rydberg.

mångens lif riskerades genom bristen på dugliga sjuksköterskor.

Då beslöt Florence att egna hela sitt lif åt sjukvården.

Hon reste ut till den berömda sjukvårdsanstalten vid Kaiserwerth, nära Düsseldorf, där pastor Fliedner grundat ett institut för utbildning af diakonissor. Här genomgick hon en grundlig lärokurs, hvarefter hon besökte de förnämsta liknande anstalterna i Tyskland, Frankrike och Italien.

Efter sin återkomst till England var hon under ett års tid föreståndarinna för ett sjukhus i London, där hon utmärkte sig för sitt nit och sin själfuppoffrande människokärlek, och där hon utgaf en stor del af sin förmögenhet för att hjälpa de nödlidande.

Under denna tid utkröt Krimkriget, hvilket gaf Florence tillfälle till att utföra den stora bragd, hvarigenom hon för alltid inskrifvit sitt namn i världshistorien.

Ofantliga summor hade visserligen anslagits åt sjukvården i fält, men genom felaktiga anordningar härskade dock stor nöd och förvirring på sjukhusen därute och i synnerhet var där brist på skickliga sjuksköterskor.

Engelska krigsministeriet lät då utgå ett upprop till Englands kvinnor att egna sig åt frivillig sjukvård på krigsskådeplatsen. Florence satte sig i spetsen för en skara af 42 damer, hvaribland flere af hög samhällsställning, och afreste med dem till Krim.

Den uppgift, som där väntade dem, skulle ha kunnat göra den tappreste man modfäld.

Allting var i ett tillstånd af den mest hopplösa förvirring. Otillräckligt antal af biträden för sjukvården, otillräckliga förråd af nödvändiga persedlar och af passande närings- och läkemedel samt brist på praktisk styrelse och ledning öfverallt.

Det är svårt att kunna beskriva den verksamhet, Florence här utfödde. Pastor Osborne, som såg henne midt under hennes arbete säger: »Hennes uppgift var sådan, att det erfordrades för att fylla den en Cardigans mod, en Palmerstons takt och diplomatiska skicklighet, en Howards uthållighet och den glada, hoppfulla människokärleken hos en Mrs Fry.»

Att hafva uppsikten öfver en stor skara af sjuksköterskor, hvilka alla blickade upp till henne såsom till den styrande själen i det hela — att hafva, efter någon tid, omsorgen för ett så stort antal sjukbäddar, att de upptogo en yta af 4 engelska mil — att vara den, som måste uppbära hela ansvaret och likväl utföra en sådan inverkan, att hvar enda man på sjukhuset var medveten om det magnetiska inflytandet af hennes kärleksfulla omvårdnad — detta var en uppgift, som tycktes vara alldeles omöjlig för en kvinna.

Och hurudan var då hon, denna kvinna, som hade makt att öfvervinna alla dessa svårigheter?

En spenslig, finlemmad ung lady, af några och trettio års ålder, stilla och allvarlig — som rörde sig utan brådska, med ett orubbligt lugn — fast och bestämd, men med ett ovanligt intagande sätt, med ett underbart sundt nervsystem med ett ömt, älskande, kvinnligt hjärta och — hvad som förklarar hela hemligheten — som ägde allt som är

bäst och i högsta mening mänskligt, det som innefattas i det ofta missbrukade uttrycket »att vara en kristen».

Och denna ädla kvinna, hon utförde det värf hon åtagit sig — och utförde det så, att det väckte förundran och beundran ej blott inom de engelska, franska och turkiska härarna och nationerna, men så att hennes namn blifvit äradt och älskadt öfver hela världen.

Utur det kaos af oordning och förvirring, hvori hon fann sjukvården i de turkiska sjukhusen, utvecklade hon en ordnad, välsignelserik verksamhet. Inom tio dagar efter hennes ankomst fingo alla de sjuka alla dagar godt biff-te och passande sjukdiet i stället för den vanliga soldat kosten, hvilken naturligtvis var högst opassande för sjuka.

Och nu flödade dagligen en ström af välsignelserik verksamhet från den afdelning af det stora sjukhuset, som kallades »Systrarnas afdelning».

Florence och hennes vänner voro lika kärleksfulla mot alla, ty här var det ej fråga om olika trosbekännelser, utan om utöfvandet af den högsta religion af alla, den sanna kristna kärleken. De gingo omkring, görande godt mot alla, med Guds kärlekssolljus i sina hjärtan, spridande ljus och välsignelse öfverallt bland de lidande, och i synnerhet tycktes Florence själf, med sin blotta närvaro i sjuksalarna, utöfva det magiska inflytande, som den sanna, kristna kärleken så ofta visat sig äga öfver därför emottagliga sinnen, så att man allmänt förundrade sig öfver den makt hon ägde öfver soldaten.

En simpel soldat berättade härom:

»Hon talade här och där till några, och hon smålog och nickade till många på sin väg genom salarna; men hon kunde ju ej tala med alla, ty vi lågo där i hundratal, men vi kysste hennes skuggbild, när den syntes på väggen vid vår bädd och lade oss sedan ned igen på vår kudde och voro nöjda.»

En annan soldat sade:

»Förrän hon kom hit, hördes här svordomar och förbannelser öfverallt, men sedan hon är här, har här blifvit så heligt, som om man vore i en kyrka.»

Den stora världstidningen Times korrespondent från krigsskådeplatsen skref:

»Öfverallt, där sjukdomen uppträder i sin mest farliga form och döden tyckes vara mest hotande, där kan man vara säker om att se denna ojämförliga kvinna närvarande — hennes välsignade närvaro tyckes gifva tröst och mod ännu under själfva döds kampen. Hon är — i detta ord ligger ej någon öfverdrift — en tjänande engel i dessa sjuksalar, och då hennes fina gestalt glider stilla fram genom korridoren, tyckes hvarje stackars soldats ansikte antaga ett mildt och tacksamt uttryck hvar gång han ser henne.»

Florence hade icke den ringaste fruktan för smitta eller för döden, och hon kunde ofta tillbringa hela timmar vid bädden hos soldater, döende af kolera eller feber.

Öfverallt, där det var farligast, öfvertog hon själf vården, och i synnerhet hos de döende stannade hon gärna kvar med out-

tröttlig kärlek och tjänstvillighet, till dess döden befriade dem.

Och ehuru hon själf angreps af en farlig feber och troligen här grundlade den svåra sjukligheten, hvaraf hon sedan, efter sin återkomst till England, länge led, återtog hon, så snart hon det kunde, sitt arbete och kunde ej förmås att lämna hären förrän efter två års tjänst, då de sista engelska soldaterna lämnade Krim.

Efter sin återkomst till England tillbringade hon hela sitt lif med arbete för sjukvården och andra människovänliga verk.

Den engelska nationen hade, som ett bevis på sin högaktning, insamlat en summa af öfver en million kronor, som öfverlämnades åt henne. Denna summa använde hon såsom en fond för sjukvårdens förbättrande genom uppfostran af dugliga sjuksköterskor m. m. Denna fond skall föreviga namnet af henne, som dock dessutom alltid skall nämnas såsom en af det 19 århundradets ädlaste, kristna kvinnor.

Nyligen hölls i Stockholm en föreläsning om Florence Nightingale och sjukvården under Krimkriget af Gustaf von Bergen, som afslutades med en af föreläsaren författad längre minnessång, hvarur vi anföra följande verser:

Det var så hemskt i dystra sjukhussalar,
Förr'n Florence kom med kärlek, hjälp och tröst.
Men kraftens ord hon till de arma talar,
Hon hoppets gnista tändt i tusen bröst.
De sjuka kände midt i sitt elände,
Att ännu icke allt förlorat var,
Att ännu män'skohjärtan kärlek kände,
Att sviker allt finns dock Guds kärlek kvar.

Hon talade med dem som modigt stridit,
Men fått till lön blott sår och sjukdomsnöd,
Om Kristus, huru han oskyldigt lidit
Och gått förrädd, förnekad till sin död;
Hur han till slut, af alla öfvergifven,
Gaf röfwaren i döden nåd och frid,
Och att han nu vår Frälsare är blifven,
Som ger oss salighet i evig tid.

Så talade hon utan lärda funder,
Mildt som en mor det sjuka barnet lär;
Och kärleken, som alltid har gjort under,
Sin makt bevisade då äfven här.
Det blef så fridfullt tyst som i en kyrka,
Då Florence bad i dyster sjukhussal,
De lidande då fingo himmelsk styrka
Att bära kroppens liksom själens kval.

Och fast hon icke talade med alla,
De voro nöjda med att skåda få
En stråle blott från hennes lampa falla
På bädden, när hon syntes sakta gå
Från rum till rum — o, de så ljufvigt kände,
Att hon dem med sin kärlek nära var.
När kroppens sår och själens hetast brände,
De sökte tröst hos Gud, som lärt hon har.

De voro nöjda med att få betrakta,
När hennes skuggbild öfver väggen gled,
Då sågs soldaten ömt på henne akta
Och kyssa skuggan, förrän bort den skred.
Så nöjd som om han sett en engel vakta
Vid bädden, gamle krigarn glädde sig,
Och bleka läppar hördes hviska sakta
I döden än: »Må Gud välsigna dig!»

På Capri.

Jag tror bestämdt jag drömmer
bara,
och att det ej är verklighet —
kan jag väl nu på Capri vara? —
hur kom jag hit? — ja, säg mig det!

J fonden ser jag nu Vesuven
och Medelhafvet, blåkortsblått —
på gatan dra hvarann i lufven
två pojkar, som en soldat fått.

J bref jag hör från mina vänner,
att hemma ännu faller snö —
den enda snö, som Capri känner,
är den som mandelträden strö.

Här sommarn leker paradiset —
allt blommor, doftar, sjunger här.
Ja, vore världen på det viset —
ej någon annan jag begär.

Oranger och citroner finner
du öfverallt, hvarthän du ser,
och som en sol falernern brinner,
om i ditt glas du tittar ner.

Och när som månens skära skiner
på Medelhafvets dunkla blå,
till sången klinga mandoliner,
som bruna sjömansfingrar slå.

Men Teresinas läppar röda,
dem får du icke röra vid —
se, hennes gosses ögon glöda,
och knifven färdig är till strid.

Men vill du se, hur höfter runda
i tarantellan vagga sig,
behöfver du ej alls att blunda —
då Teresina ler mot dig.

Och detta leende, det sitter
för alltid i ditt hjärta kvar
som böljesång och solskensglitter
i några lugna Capri-dar.

Den 10 maj.

Daniel Fallström.

Telefonförhållanden.

Några sidor ur våra arbetande systrars lif.

Idun, som alltid vill främja hvad som gagnar svenska kvinnor, vill äfven i sin mån söka hjälpa de små snälla »telefonfrökarna», som så samvetsgrannt sköta sina plikter mot allmänheten.

Redan länge har Iduns redaktion tänkt härpå och anser nu att tiden därför är särdeles lämplig, emedan i dagarna en liten broschyr utdelats till riksdagsmännen, och denna broschyr på det närmaste berör de nuvarande telefonförhållandenas »vara eller icke vara».

Och som det äfven torde intressera Iduns läsarinor att närmare lära känna, huru hela den »här» af unga damer, som kallas »telefonister», har det, så skola vi lämna några korta upplysningar om telefonisterna. De för abonnenterna osynliga små tjänsteandarna, måste alltid med spänd uppmärksamhet passa på, när dessa vilja samtala med hvarandra, och ve dem om ej expeditionen är ferm, då låta abonnenterna »sin vredes åska ljunga».

Det finns knappt något, som så ingått i våra dagliga behof, som just telefonen, men därför missbruka vi den äfven så mycket och trötta då i onödan de stackars telefonisterna.

Det hände t. o. m. i en aflägsen landsbygd, att fruarna så flitigt begagnade sig af den nyanlagda telefonledningen för att tala om sina små kafferep och dagens bestyr, att deras respektive män allrig kunde få samtala om sina affärer, för hvilket ändamål telefonledningen egentligen kommit till stånd.

Och så går det till äfven här i hufvudstaden; det händer ofta att moster Sara t. ex. ringer på till tant Lotta och säger: »Söta lilla rara du, säg mig hur många ägg det skall vara till tårtan, du lärde mig, det har jag glömt?» — Och tant Lotta svarar genast pr telefon, huru många som gå åt.

En annan gång är det unga fröken B., som vill tala vid unga fröken C. och fråga, om han var på balen i går, och om hon dansade med honom.

Så en annan gång kanske några små skolflickor ringa på för att få veta sina läxor, som de ej tagit reda på i skolan.

Och dessa alldeles onödiga telefonsamtal öka på ett högst väsentligt sätt telefonisternas redan så dryga arbetsbörd. Som regel borde härvidlag gälla, att blott bruka telefonen vid affärssamtal eller med dem likställda samtal, men om detta lönar det sig nog ej att tala, ty vi äro alla så vana vid att missbruka telefonen.

Med den enorma utsträckning, som telefonväsendet nu har här i landet, det sträcker sig ju från Ystad nära på till Haparanda, så är det sannerligen ej något ringa antal telefonister, som äro anställda vid de respektive telefonverken, ty deras antal uppgår troligen till några tusenden.

Här i Stockholm äro nog telefonlokalerna bra, ja t. o. m. ytterst eleganta, och mycket har blifvit gjordt för telefonisternas välbefinnande, men i landsorten tycks det vara så och så, att döma efter följande skildring af rikstelefonens lokal nere i Helsingborg:

»I ett jämförelsevis litet, lågt, dystert och mörkt rum med ett inåt gården vettande fönster sitta tre unga damer sammanklämda vid ett 1,3 meter långt vexelbord. Hvar och en dam har sålunda till sitt förfogande ett utrymme af ej fullt 2 fot. Och

i denna tvungna ställning måste de sitta sex långa timmar hvarje dag utan afbrott eller uppehåll, hvarje ögonblick med spänd uppmärksamhet lyssnande till anrop och förfrågningar, gifvande akt på klaffarnes nedfallande och antecknande *tidslängden* af rikstelefonamtalen. Och för hvarje dag eller månad som går ökas den redan förut outhärdliga arbetsbördan. Medeltalet samtal under oktober månad var öfver 8,000 om dagen, hvarjämte rikstelefonamtal, för hvilka noga tidsbestämmelser måste tagas och bokföras, inträffa hvar femte minut och nästan helt och hållet upptaga den ena expeditriensens tid.»

När man så till denna skildring lägger det att rikstelefonisterna i *lägsta* lönegraden hafva cirka 30 kr. pr månad och i *högsta* 45, där arbetet är betydligt mera ansträngande, så är det åtminstone förklarligt, om de klaga från »östan och västan, norr och sunnan» och att det goda förhållandet mellan »rikstelefon» som arbetsgifvare och »rikstelefonisterna» som arbetstagare på ett betänkligt sätt blifvit stördt. Och om telefonisterna klaga, kunna vi ej instämma med den glade skalden Elias Sehlstedt och säga: »Du klagar, men du klagat dumt», ty vi anse deras klagan ganska berättigad.

Staten brukar annars på det mest humana sätt behandla sina kvinnliga »tjänstemän», såväl vid posten som vid järnvägarne och telegrafnen, men de stackars telefonisterna få ej åtnjuta samma välvilja.

Det är likväl ej nog att »rikstelefonisterna» få lida, utan denna statens uppfattning af telefonistyrkets värde har äfven haft en ytterst menlig inverkan på de öfriga telefonisternas ställning vid Allmänna telefonbolaget härstädes. Där hade telefonisterna förut 26 öre pr timme, som sedan nedsattes till 25, men när rikstelefon ej betalade sina mer än 30 kr. pr månad, sänktes ytterligare till 20 öre pr timme hvilket gör omkring 38 à 40 kr. pr månad. Dock var telefonbolaget nog humanant att låta sina gamla telefonister behålla den högre aflöningen och blott gifva den lägre åt de nyantagna. Denna aflöning är likväl ej så litet högre, än hvad rikstelefon betalar sina biträden.

Telefonisterna vid Allmänna telefonbolaget ha det i allmänhet vida bättre. Dels nödgas de ej lära sig namnen på abonnenterna, hvilket lär vara ganska ansträngande, utan de ha nu endast nummer, dels ha de sina »vakter», delade i tvänne hälfter: 3½ timme på för- och lika länge på eftermiddagen, under det de andra ha sex timmars tjänstgöring »en suite».

Men äfven de »klaga», öfver att de aldrig erhålla någon fridag, utan året om, helgdag och hvardag, måste arbeta likadant. Nej, det är sannt, om de tvänne år tjänstgjort som »ordinarie», erhålla de 14 dagars ledighet på sommaren, med bibehållande af sin lön, men annars kunna de visserligen få ledigt någon enda gång, men mot afdrag af betalningen.

Också äro klagomålen vida mindre där, och i allmänhet äro »Allmänna telefonbolagets» telefonister belättna, om än ett och annat litet missjud ibland förnimmes, sådant t. ex. som att de s. k. »20-öres-flickorna» ej få någon sjukhjälp, ifall de bli sjuka, hvilket de andra få, men detta är ju af mindre vikt, ehuru de nog behöfva detta lilla »extra tillskott», när sjukdom inträffar. När man bara har högst 40 kr. pr månad och skall sörja för sig själf, behöfs det så väl, ty en den

enklaste inackordering kan ej erhållas under 35 kr. pr månad, och då är det ej mycket tillöfvers för kläder och andra smärre utgifter såsom apoteksräkningar och läkarevård.

Det har visserligen blifvit sagdt, »att flickor, som behöfva lefva uteslutande af sitt arbete, ej skulle bli telefonister», men det kan ej förnekas att många af dem just måste lita på sig själfva, ehuru en och annan litten telefonfröken är nog lycklig att ha en pappa och mamma, som hålla henne om ryggen, så att hon får använda sin arbetsförtjänst såsom en tillökning i sina nålpenningar, men deras antal är nog ej så stort.

Nu sedan vi talat om löneförhållanden m. m. skola vi lämna ett utdrag ur redogörelsen för statens telefonverksamhet under åren 1881-92 för att se, huru de där anse, att telefonisterna böra vara. Denna skrift utdelades till alla riksdagsmän och torde, om grundsatserna däri komma att tillämpas, blifva ytterst ödesdiger för alla de unga flickor, som hafva anställning vid telefonbolagen.

»I allmänhet» — heter det — »hafva här i landet telefonisterna tagits ur de högre samhällsklasserna, hufvudsakligen af det skäl, att man ansåg det vara nödvändigt, att vaxelpersonalen var i besittning af en viss bildning i och för den konversation med abonnenterna, som i en del fall eger rum. — — — Som emellertid det arbete, telefonisten har att utföra, icke erfordrar någon högre bildningsgrad, utan endast vanligt godt förstånd, ett lugnt temperament och friska kroppskrafter samt framför allt goda nerver, så synes det, som om man kommit att söka utöfvarne af telefonistyrket inom en högre samhällsklass än behöfligt varit i och för göromålen.

»Då därtill kommer, att damerna ur de bättre samhällsklasserna nog icke alltid hafva den vana vid arbete, som erfordras för så pass ihållande göromål som ett större vaxelbord kräver, där intill ett hundratal linier skola skötas af en och samma telefonist, synes man åtminstone till en början väl mycket underskattat arbetsvana och ihållighet såsom nödvändiga förutsättningar för en telefonist.

»Starka nerver råda ej heller nutidens unga damer öfver i den grad, som vaxeltjänsten kräver. Följden har också blifvit, att telefonistens göromål fått namn om sig att vara öfvermåttan ansträngande, hvilket dock ingalunda behöfde vara fallet, därest endast för tjänsten lämpliga personer användes.

»En annan olägenhet af att vaxelpersonalen i socialt hänseende stått på ett högre trappsteg än göromålen kräva är, att aflöningen blifvit för hög i förhållande till arbetets natur. Så hög, att den bereder fullständig utkomst för en person i bättre samhällsställning, är den dock icke. Här af har åter alstrats en viss missbelåtenhet, som tagit sig uttryck i en ofta hörd klagan öfver för låg betalning.

»Detta missförhållande kan endast på det sätt häfvas, att personer med mindre anspråk på samhällsställning och lefvebröd antagas i dylik tjänst. Arbetet skulle i alla fall blifva ersatt efter sitt verkliga värde. I stället för en, om jag så får säga, svagt aflönad och i följd där af missbelåten telefonistklass i tjänstemannagraden, skulle man erhålla en fullt tillräckligt aflönad med *betjäningsgrad*, tillfreds med både sina göromål och sin samhällsställning.»

Ja, detta är i sammandrag domen öfver rikstelefonisterna och af denna hårda dom drabbas äfven indirekt de öfriga telefonisterna.

I lönefrågan ha icke-rikstelefonister fått känning af »rikstelefonprisen», och om detta förslag från dem, »som makten hafva», vinner anklang, så blir nog inflytandet ännu kännbarare.

Att ersätta de nuvarande bildade telefonisterna med vanliga tjänsteflickor vore säkerligen till föga fromma för abonnenterna, äfven om det möjligtvis kunde vara till gagn för rikstelefonens kassakista.

Trettio à fyrtiofem kr. pr månad äro ej mera än en vanlig tvätterska vid de i staden befintliga tvättinrättningarna vanligen förtjänar pr månad, och nog kräfvades det mera uppöfvad intelligens att sköta vaxelborden med sitt komplicerade maskineri än att stå vid tvättbaljan, och arbetet är minst lika ansträngande för telefonisten som för tvätterskan, ty den förras arbete tar mera på krafterna genom sin nervretande natur.

Det är t. o. m. föga troligt, att vanliga, obildade tjänsteflickor eller med dessa likställda flickor skulle visa mera uthållighet vid vaxelborden än de nuvarande telefonisterna, emedan de troligen i lika hög grad skulle angripas af nervositet.

Väl äro de vana vid kroppsliga ansträngningar, men icke vid arbete som *irriterar nerverna*, och troligt är att de alldeles skulle tappa hufvudet, när de fingo hand om »de där större vaxelborden», som omtalas.

Idun har i denna för ett stort antal kvinnor så viktiga fråga velat bistå de nuvarande telefonisternas rättmätiga intressen och på samma gång påpeka och göra allmänna kända rikstelefonisternas mindre goda ställning vid ett af statens största och troligen äfven i en snar framtid mest inkomstbringande verk. Ty telefonen blir ju allt mer och mer oundgänglig, ju mera man vänjer sig vid den, och därför ökas äfven abonnenternas antal »dagligen och stundligen». Att vilja nedpruta telefonisternas löner är en orättvisa, som vi ej tigande kunnat höra talas om. Äfven ifall en lägre klass af flickor skulle komma att användas, så är ej den nuvarande aflöningen för hög.

Men så illa skall det väl ej gå, att hela den massa af kvinnliga telefonister, som nu utbildats, helt hastigt utan vidare beröfvas sitt lefvebröd, äfven om detta är knappt, ty ett sådant bemötande ha de ingalunda gjort sig förtjänta utaf.

Att noga beakta!

Vi våga hoppas, att de många, för hvilka *Idun* haft lyckan bli *en kär vän*, ej heller framdeles vilja sakna hennes veckovisit, och uppmana därför särskildt våra kvartals- och halfårsprenumeranter att *ju förr dess hellre förnya sin prenumeration till det med juli ingående andra halfåret, innan sommarens öfriga planer behöfva upptaga deras uppmärksamhet. På Idun och Iduns Mode- och Mönstertidning sker abonnement å hvarje postkontor efter nedanstående kända billiga pris:*

<i>Idun</i> med illustrerad ro-	1/2 år	1/4 år
manbibliotek	2: 50	1: 50
D:o d:o med Modetidn. utan		
kol. planscher	3: 75	2: 15
D:o d:o jämte planscher ...	4: 50	2: 50

I skuggan.

Berättelse af *Ernst Lundquist*.

(Forts. o. slut.)

»Jo, ser ni... ni hörde historien jag berättade om den där kavalkaden uppe i Värmland förra sommaren? Nåväl, när vi kommo in i handelsboden, kom någon galenpanna på den idén, att vi alla skulle köpa giktringar, som funnos där, och så förlovade vi oss på stående fot allesammen, midt för handelsmannens näsa, hvar ryttare med sin dam. Aldrig glömmar jag bodpojken häpnad min — han förstod inte, han, i sin oskuld, att det var ett skämt. Och när vi kommo hem till bruket, uppträdde vi vid middagsbordet som fästfolk, och brukspatronen höll festtalet, och förlofnings-skålen dracks i champagne. Och hvarje herre lofvade sin dam att bära ringen på högra handens ringfinger ända till den dag, då han upptäckte, att han var kär i en annan — riktigt kär, inte bara på lek.»

»Och det har ni upptäckt i dag?» utbrast Fanny och blef så ifrig, att hon stannade midt på vägen.

Han blef alldeles mörkröd i ansiktet och kunde inte få fram ett ord. *Så* hade han då aldrig pratat bredvid munnen som i dag! Han måtte visst inte vara vid sina sinnen.

»Seså, lugna er,» sade hon, »nog vet ni, att ni kan lita på mig. Jag skall inte förråda er och inte bry er heller. Vi kunna ju låtsas, som om den där ofrivilliga bekännelsen aldrig blifvit gjord.»

»Åh, ni är en riktig hederspojke, fru Fanny,» sade Karsten, ännu med helt olycklig min, »och jag är ett nöt, ett ärkenöt! Men ni vet nog själf... när hjärtat är fullt...»

»Så läcker det. Ja, jag vet.»

»Men det är i alla fall ingen ursäkt. Hela detta förhållande... nej, inte förhållande... jag menar denna känsla, denna — ja, låt oss säga stämning, är ännu någonting så alldeles nytt och spädt och skört; den tål inte att man andas på den; skall det bli något mera af den, borde den ha fått växa osedd, djupt in i skuggan.»

»Liksom näckrosen...»

Han såg på henne med en bedjande blick.

»Nej, jag skall inte säga ett ord. Men ni kan tro mig, då jag säger, att jag förstår er fullt, och att jag är er vän och vill handla som en vän. Litar ni på min takt och min kvinnliga instinkt?»

Han svarade ingenting, men han räckte henne handen i ett anfall af oemotståndlig rörelse.

»Ni kommer tillbaka nästa sommar, inte sant?»

»Jag tror det.»

»Hvem beror det på?»

»Kanske på er.»

»Tack för det ordet. Och nu ger ni mig fullmakt in blanco att arbeta för er på mitt sätt, efter mitt eget hufvud och hjärta, och att tiga eller tala, hemlighålla eller förråda hvad jag kan finna för godt af det samtal vi nu haft.»

»Ni begär mycket,» sade han dröjande.

»För mycket?»

»Nej, jag känner er ju... säg hvad ni vill. Helst skulle jag ta saken helt och hållet i mina egna händer, men allt detta kom ju så i sista stunden, och nu måste jag resa.»

»Kan ni inte stanna en vecka till?»

»Omöjligt. Min mor väntar mig i Stockholm i morgon med alla sina flyttsaker, hon kan inte undvara mig.»

»Nå, då blir det jag, som skall förfäktadreda intressen här. Nej, tacka mig inte än — spar det till nästa sommar.»

»Nästa sommar!» Han suckade, men hans ögon lyste som barnens, då de tänka på julaftonen, som ännu är så oändligt långt borta.

De hade nu hunnit upp det öfriga sällskapet, som stannat utanför grinden till komministergården. Lina och poeten hade redan sagt godnatt till de andra, man väntade blott på dem.

Det blef intet vidlyftigt afskedstagande, ty man skulle träffas vid stationen i morgon bitida, det var öfverenskommet. Snart var den röda filthatten försvunnen inne på verandan, och den sammansmälta skaran fortsatte sin väg.

Fanny hade tagit sin mans arm; hon ville icke, att flickorna redan i kväll skulle få tillfälle att ansätta henne med frågor, hvad hon och Karsten talat om. Utanför Glimsta grindar skildes hon från dem, och hon kunde ej annat än skratta i sitt sinne, så snäfvu voro deras miner, då de sade godnatt.

Lilla fru Fanny var tankspridd hela kvällen och gick till sängs med samma grubblande min, som suttit på hennes ansikte alltsedan hon skildes från Karsten Törne. Men då ljustet var släckt och det var mörkt omkring henne, arbetade hennes hjärna med dubbel kraft. Och plötsligt kom den idé hon väntat på. Hon blef så glad, att hon brast i skratt — men hon skrattade tyst, med hopbitna tänder, för att ej väcka Allan, som redan sof.

»Nu vet jag, hvad jag skall säga, då de fråga mig hvad vi talade om! Jag skall passa på, då de alla äro församlade, och anför tro dem, att Karsten är kär i någon här — namnet sade han inte —, och att han kommer igen nästa sommar. På det sättet skall lilla pyrets brinnande låga ha olja och näring för hela den långa vintern, ända tills han kommer själf — och flickorna ska få gå och undra och gissa och ångra sig, att de inte hållit sig väl med mig i sommar. Jag skall inte säga det förr än samma dag jag reser härifrån; det skall bli min hämd, min partiska pill! — Åh, gudskelof, nu kan man då ändligen komma i jämnvikt igen!»

Och innerligt belåten med sig själf och hela världen vände fru Fanny sig åt väggen och somnade som ett godt barn. Och hon drömde, att hon satt hemma i sin trefliga salong i Stockholm och broderade en kudde till lysningspresent åt Maggie och Karsten, två kolossala hvita näckrososor på sjögrön botten...

Bevingade vänner.

II.

Om sällskapspapegojan.

För Idun af L. E. Björkman.

Under de senaste årtiondena har kanariefågeln fått en konkurrent, som täflar med honom om fågelvännernas och isynnerhet damernas gunst. Han har visserligen icke kanariefågeln musikaliska talang, men han har en praktfullare yta, och hur många äro icke de, som se mera på ytan än på talangen. Han har dessutom andra egenskaper, som göra honom till ett behagligt sällskap. Sällskapspapegojan eller vatriga papegojan (på tyska wellensittich), som här åsyftas, är ungefär så stor som en sparf, med långa spetsiga vingor och lång stjärt, vattrigt grön till färgen, mörkare ofvantill och gulaktigare på undersidan samt har vackra blåa fläckar på halsen och kinderna. Här i Sverige är denna fågel ännu jämförelsevis sällsynt, men så-

väl i England som på kontinenten har den hastigt fått en stor spridning dels genom införsel från dess hemland, Australien, och dels genom uppfödning i fångenskap. En tysk författare beräknar, att i Tyskland uppfödas årligen bortåt 25,000 af dessa fåglar. Och ändock är det icke mycket öfver 50 år sedan det första paret, såsom en raritet, infördes till England och köptes af en grosshandlare Jamrach i London för ett pris af 468 kr. Numera köper man dessa fåglar för billigare pris än finare kanariefåglar, nämligen för 8 à 12 kr. paret. Honan är dyrast, emedan harna äro talrikare än honorna. Hanar och honor kunna ej skiljas från hvarandra på fjäderskruden, men hanens vaxhud (den hud, som sitter vid näbbröten) är glänsande blå, medan däremot honans är grågrön, grönlig eller gråbrun. Ungarne skiljas, tills de hafva ruggat första gången, från gamla därigenom, att deras fjäderbeklädning på pannan är grå, då de gamla däremot hafva gul panna.

Sällskapspapegojans hemvist är, såsom nämnts, Australien, där hon lever ett sällskapligt lif. Hennes flykt är lätt och vig, nästan påminnande om svalans. Hon springer lätt på marken och klättrar på träd och buskar. Äfven i fångenskapen tycker hon mycket om sällskap, och, om hon är van därvid, kan det medföra fara för hennes lif, om hon försättes i ensamhet. Om hon däremot som unge vänjes att försaka kamraters sällskap och man mycket sysselsätter sig med henne, kan hon blifva mycket tam. Man har äfven exempel på, att hon lärt sig tala, ehuru sådana exempel äro sällsynta. I tidningen »Die gefiederte Welt» förekom år 1877 en berättelse härom af fröken Eugenie Maier i Stuttgart. Hon skriver: »En sällskapspapegoja, som helt ung kom i mina händer, tillägnade sig först några vackra toner från en solfågels sång. Hon hade blifvit mycket tam, och när jag ropade på henne, kom hon alltid och satte sig på min axel eller hand. När jag sedan fick ett par sebrafinkar, lärde hon deras trumpettoner och glömde bort solfågeln. Jag skaffade därför undan sebrafinkarna igen, så att hon icke kom i beröring med något annat levande väsen än med mig, och snart lade hon bort trumpetandet igen. Men huru stor var icke min förvåning och glädje, när hon kort därefter öfverraskade mig med orden: »Kära »Missé», som jag kallade min papegoja, och: »Kom lilla Missé, kom, kom,» som hon till en början uttalade helt blygt och därunder ständigt vände sig om, liksom för att se, om jag hade hört dem. Dessa ord voro just de, med hvilka jag, isynnerhet om morgnarne, alltid hälsade henne, utan att jag likväl haft för afsikt att lära henne dem, då jag ju alls icke visste, att hon kunde lära sig tala. Snart därefter pladdrade hon också. »O, du kära lilla Missé,» »Kära lilla hjärta, kom och gif mig en kyss.» Riktigt nöjsamt är det att höra och se henne, när jag håller fram fingret åt henne. Detta tycks utgöra hennes högsta lycka, ty fingret blir kysst och besjunget; hon flyger bort, kommer tillbaka, hackar och biter på fingret och upprepar denna lek otaligt många gånger, under det hon framsäger de anförda orden.» En annan tysk dam hade en sällskapspapegoja, som på frågan: »Hans, hvar är du?» svarade: »Här är jag,» och så kom flygande och satte sig på sin härskarinnas axel eller finger, hvarefter han upprepade orden: »Hans hvar är du? Här är jag,» »O, du kära sockergryn,» hvilka fraser med synbart nöje upprepades flera gånger.

I *Bulletin de la Société impériale d'acclimatation de France* förekom för några år sedan följande meddelande af herr Jules Delong: »Bland prydnadsfåglar ställer jag i främsta rummet sällskapspapegojan. Hennes fjäderskrud är så färgrik, hennes karaktär och lefnadssätt äro så intressanta, att en härvarande uppfödare, så ofta han talar om henne, utropar: »Ju mera man betraktar henne, desto mera håller man af henne.»

Mig intresserar hon så lifligt, att studiet af hennes lefnadssätt och fortplantning dagligen utgör föremål för nya iakttagelser. Uppmanad därtill af flera medlemmar af vår förening, isynnerhet af vår ordförande, herr Geoffroy de St Hilaire, vill jag här meddela mina erfarenheter: Sällskapspapegojan, oaktadt hon härstammar från ett klimat, som är mycket varmare än vårt, trifs dock väl i en lägre temperatur, som kan sjunka ända till 0 grader. Ifrån mars till november har jag henne i det fria i en mot sydost vänd volière (man komme i håg, att det är i Frankrike) och håller henne under vintern i ett föga eldad rum. Hon lever af hirs och i synnerhet af kanariefrö och dricker litet. Hon häckar i ihåliga trädstammar, och när jag försökte med ek-, alm-, kastanie- och videträ, föredrogo fåglarne alltid det senare. Honan lägger sina ägg hvarannan dag, tillsammans

6 à 8 stycken*. Då hon omedelbart, sedan det första ägget är värpt, börjar rufva, kläckas ungarne likaledes med ett mellanrum af en dag. Endast honan arbetar på boets iordningställande. Hon lägger sina ägg på blotta träet, utan något som helst underlag, sådant som andra fåglar begagna för byggandet af sina bon. Endast litet smårifvet trä, som hon själf med näbbet skrapar utaf, lämnar hon kvar; alla större spåner kastas ut. Rufningen af äggen varar i medeltal 21 dagar, och honan lämnar boet endast, då hon skall verkställa sina uttömningar; aldrig har jag under tiden för rufningen sett henne äta eller dricka, icke en gång förrän ungarne voro fullkomligt fjädrade; hanen måste till dess mata hela familjen. Förra året framkommo 6 ungar, hvilka alla i närvarande ögonblick befinna sig vid god hälsa. De blifva efter kläckningen 30 à 35 dagar kvar i boet och lämna detsamma först, när deras befjädring är i det närmaste fulländad. Honan använder den yttersta omsorg, för att hålla boet riktigt rent. Dessa fåglars fruktsamhet är så stor, att honan ofta börjar värpa på nytt, redan innan den siste af ungarne lämnat boet.

Det som utmärker sällskapspapegojan framför alla andra papegojor är hennes älskvärda, lifliga muntra väsen. Hanen är en verklig mönstermodell make och honan en öfverträfflig moder; han är alltid galant, uppmärksam och eldig mot sin maka. Endast med henne sysselsätter han sig, aldrig med andra honor, hvilka tilläfventyrs befinna sig i samma bur**. Sittande på en liten pinne vid boets flyghål sjunger han för henne sina kärligaste sånger. Han är aldrig ledsen, trög eller sömning, såsom papegojor af andra små arter; isynnerhet påfallande är det kloka uttrycket i hans ögon; man skulle kunna tro, att han hörde på och ville deltaga i människornas samtal. Med få ord sagdt, den lilla sällskapspapegojan är, efter mitt förmenande, en af de mest förtjusande fåglar, man kan hålla och häcka i bur.»

Så långt den franske meddelaren. Då här flera gånger talats om denna papegojas sång, må det anmärkas, att sången knappast förtjänar detta namn, men hon har åtminstone icke så obehagliga läten som somliga andra papegojor.

Några egentliga raser hafva väl knappast utbildats af denna art. I själfva verket skulle det knappast löna sig att försöka utveckla den i riktning att få en ny ras, ty dessa fåglar äro af naturen så vackra och behagliga, att någon förbättring näppeligen kan åstadkommas, såvida man icke skulle kunna utveckla deras musikaliska begåfning. Emellertid förekomma här och där förändringar i deras färg, förändringar, som dock icke göra dem vackrare, tvärtom. En ofta förekommande förändring är, att fåglarne äro mer eller mindre rent gula. Äfven förekomma, förmodligen i följd af långt drifven inafvel, albinos med röda ögon. Sådana böra icke användas till afvel. Man måste vara noga med att icke genom flera led para nära anförvandter med hvarandra, emedan, icke minst hvad dessa fåglar beträffar, släktet snart nog försvagas genom dylik inafvel.

Häckningen försiggår bäst under vintern, som hos oss är samtidigt med Australiens sommar, men fåglarne häcka äfven under sommaren och kunna under året föda upp 4 kullar eller mer. Dock bör man icke öfveranstänga dem med för många kullar. Bon kan man nog själf göra sig, men man bör då helst hafva en modell, och kunna dylika bon köpas bland annat af M. Schmidt i Berlin, Friedrichstrasse 73.

Om tvättmaskiner och vänner i viken m. m.

Dessa båda saker synas väl vid första påseende ej höra annorlunda tillsammans än såtillvida, att vatten plär finnas i vikar och måste finnas i tvättmaskiner, om de skola kunna göra tjänst. Men i detta fall är sammanhanget ett annat och finnes dock.

Låt oss först tala om vännerna i viken. Att Idun har många sådana, kan ej

* I allmänhet endast 4.

** Detta påstående tarlvar, enligt senare iakttagelser, någon afprutning.

vara någon nyhet för dess läsarinnor, som antagligen beaktat notisen om vår tidnings betydliga upplaga. Och att Idun har mången »vän i viken», veta vi ock, ty därom vittna många insända uppsatser. Men att Idun har en vän i den vik af Svarta hafvet, som kallas Bosporen, torde kanske öfverraska mången, som ej tänkt sig, att vår egen lilla tidning hunnit dit. Men så är det ändå. Posten för med sig tidningsbladet från nordens ned till Konstantinopel, till förstaden Péra, där européerna bo, och när bladet med hemlandets välbekanta språk kommer in i ateliern med de stora fönstren och den dämpade dagern, då flyger en ljusning öfver den nordiska flickans anlete, och hon griper med hast hälsningen från hembygden. Nyss var hon ute och lustvandrade vid Bosporens strand och gick förbi — så nära som vakten det tillät — det torn, där prins Murad hålles fången, icke för något brott, utan blott för det han också har rättighet till den tron, sultanen nu intager, och hon tyckte sig nästan midt i medeltiden. Men så kom Idun med bud från »frihetens stamort på jorden», och hon glömde allt, den härliga utsikten från fönstret ut öfver Bosporen och gyllene Hornet, glömde fångna prinsar och grymma turkar och var åter hemma i det kära, fattiga gamla Sverige.

Men vår väninna därefter i viken af Svarta hafvet är icke alltid så romantisk. När hon svärmat en stund med skaldar och skaldinnor, häfdatecknare och novellister, som alla skaffa sig en liten vrå i Idun, studerar hon med mycken uppmärksamhet husmödrars och husfäders remarkabla förmåga att nedpruta lefnadskostnaderna, genomgår noga frågor och svar, läser uppmärksamt till och med annonserna och tager så slutligen »Hjälpredan» i handen.

Och nu ha vi kommit till tvättmaskinen.

I Hjälpredan stod nämligen en, ur en tysk tidning hämtad notis om en tvättmaskin, som mycket berömdes, men såsom här oförsökt redaktionen ej vågade obetingadt rekommendera. Vår lilla nordiska flicka fick ögonen på denna notis — den handlade ju precis om samma tvättmaskin, som användes i hemmet härute, den som de köpt för 69 francs i en butik i Konstantinopel, och som var så utmärkt bra! Hvarpå hon genast gick till skrifbordet och skref till undertecknad följande bref:

»Jag vill så gärna förskaffa tant och andra husmödrar därhemma också den fördel, vi hafva af tvättmaskinen. Jag antager, att det är densamma som i »Hjälpredan» omnämnas, och om den ej redan kommit till Sverige, torde den genom någon maskinagentur kunna rekvireras, hvarför jag här meddelar adressen: *Adolf Hills Dampf-schnellwaschmaschinen-fabrik, Berlin W.* Vi använde den nyligen vid en stortvätt, som vi säkert, om den lämnats bort, fått betala med 16—20 kronor, och med hjälp af vridmaskinen hade vi den färdig klockan half fyra på eftermiddagen. Maskinen består af en stor låda af plåt, i hvilken är insatt en trumma af trä med snedsatta spjälor, och inuti denna nedläggas kläderna. I lådan hålles såpvattnet, locket påläggas, hela maskinen ställes på spiseln och trumman kringvrides i det kokande vattnet. Bruksanvisning medföljer hvarje maskin. I hushåll, där man ej vill göra stora tvätter, är tvättmaskinen förträfflig och under alla förhållanden ypperlig för finare saker, då dessa ej som eljes utsättas för nöting och sneddragning.»

I ett senare bref skrifver hon: »Ju mera vi använda den nya tvättmaskinen, desto mera belättna äro vi därmed.»

Ja, detta skulle vara sammanhanget mellan de mycket olika saker, som i rubriken förekomma, och nu återstår blott att tillägga, det denna lilla uppsats alldeles icke är någon reklam för herr Adolf Hille, om hvars tillvaro jag sannerligen icke hade någon aning, utan rena, rama sanningen, alldeles så som saken tillgätt. Men då jag, liksom min lilla väninna vid Bosporen, önskar vara mina medsystrar till allt det gagn, som är mig möjligt, har jag velat meddela hennes erfarenhet rörande tvättmaskinen, då det synes genom en sådan maskin vara möjligt att spara in mycket och besvärligt arbete. Genom någon maskinaffär här i Sverige torde den ifrågasvarande maskinen kunna införskrifvas — måhända finnes den redan i handeln.

Då jag vet, att detta nummer af Idun i sinom tid kommer till Konstantinopel, sänder jag med dessa rader till min lilla väninna, den nordiska flickan vid Bosporens strand, en hälsning från

Mathilda Langlet.

Kökshistoriska notiser.

Allting har sin historia, och köket har också sin och den rätt vidlyftig. Ty köket, eller matlagningen, är lika gammalt som maten, och denna senare var obestriddigen på modet redan hos de första människorna. Köket är urgammalt och en historik däröfver skulle, om den vore fullständig, upptaga många volymer. Här kan det emellertid blott blifva fråga om några drag här och där, som tillfälligtvis blifvit tillvaratagna eller framletade ur gamla gömmor.

Den första kända kokbok skrefs af de romerska finsmakarne Cato och Coelius Apicius. Dessa båda synas hafva varit lika mycket äkta gurmander som deras efterföljare *Grimod de la Requiére*, *Brillat-Savarin* och *Rumohr*. Den andre i detta klöfverblad arbetade i 25 år på sin bok *Physiologie de goût*, men skänkte också världen ett verk af verkliga klassisk fulländning. Den berömdaste bland antikens finsmakare var väl Lucullus, hvilkens yppighet och slöseri ju blifvit till ett ordspråk. I senare tider och bland furstliga gastronomer intaga Ludvig XIV, Henrik VIII, Karl II och drottning Anna af England en framstående plats. Uppfinnaren af *restauranten* — *restauration* är, som bekant, något helt annat — är en viss Boulanger, en namne till den kände generalen. Denne, den gamla tidens Boulanger, satte öfver dörren till sitt nyss upprättade etablissement följande latinska devis: »Venite ad me omnes (qui stomacho laboratis), et ego restaurabo vos.» Restaurant betydde ursprungligen en stärkande soppa för svaga personer. (*Restaurare* = stärka).

Om *menus* = matsedlar skulle kunna skrivas en hel tjock bok. I forna tider upptogo de mera bastanta rätter, och framför allt sörjdes vid festmåltider, för att maten skulle vara riklig och rätterna starka. »Kalas» förekommo då mera sällan och blott hos de rika och förnåma. Också skulle det varit omöjligt, äfven för den rikaste, att ofta anordna sådana festmåltider som till exempel den fest, som 1470 gafs af George Nevil, ärkebiskopen af York. Där förtärdes nämligen: 4000 kaniner, 4000 ankor, 4000 snäppor, 1000 hägrar, 200 rörd-

rummar, 200 fasaner, 500 raphhöns, 400 änder, 1000 bäckasiner, 100 vaktlar, 200 rådjur, 400 bjortar och 1506 vildpastejer. Det kan kallas både rikligt och bastant och visar på ett eklatant sätt, att människan dock alltid varit ett köttätande djur. Antagligen voro de, som skulle dela kalaset, ej heller så få. De höga gäster, som bespisades, konungar, prinsar, grefvar, lordar, hade hvar och en betydligt stort följ, festen varade i flere dagar, och hvarje dag utdelades mat åt de fattiga. Men i alla fall vill det god aptit till att äta upp en sådan massa med kött, helst det naturligtvis också fanns mycken annan mat.

Kejsar Karl den store, som också var storätare och vid sina måltider ganska ofta lät servera sig tjugu olika rätter, tyckes vid festmåltider hafva betydligt dragit in på staten, åtminstone att döma efter den förteckning af rätterna vid ett gästabad, som han i Schwäbisch-Hall gaf år 1541. Möjligt är det, att det var en enkel fastlagsmiddag för några tillfälliga gäster, ty köttätter förekomma ej. Matsedeln upptager följande rätt kuriösa rätter: vinbär (möjligen vindrufvor) med flott, stekta ägg och äggkakor, kokta rofvor, ärtsoppa, stockfisk, ris med mjölk, stekt fisk med kapris, rostade bröds kifvor.

Bröd fanns ej i äldsta tider i mellersta och nordliga Europa: det var en uppfinning af grekerna, kom från dem till romarne och spridde sig sedan vidare. Men endast handkvarnar funnos för mjölbereidningen, ända till dess de första korsfarnarne af Saracenerna fingo lära konsten att betjäna sig af väderkvarnar. Brödet blef ej sönderskuret vid bordet. Det hade ej heller samma form som nu, utan var tunnt — judarnes osyrade bröd — och kunde lätt brytas. Däraf det ofta använda uttrycket: bryta brödet. Antagligen var det ej heller likt det nu i Sverige brukliga knäckebrödet, då detta är för Sverige egendomligt. En rund sådan kaka företrädde under flere sekler bruket af tallrikar — man kallade detta i Frankrike *pain tranchois* = förskrärebred. Sedan man ätit, fördelades detta bröd bland de fattiga.

Redan på romerske historieskrifvaren Plinius' tid betjänade sig gallierna af bryggjäst för att göra brödet lättare och smakligare. I sjuttonde århundradet förklarade emellertid medicinska fakulteten i Paris detta bruk skadligt, och en långvarig process uppstod mellan läkare och bagare, som dock ej förde till något resultat. Den oförsonligaste fienden härtill var en läkare vid namn Linguet; men jätten fick en lika ifrig försvarare i den europeiskt ryktbare läkaren Tissot.

(Forts.)

Ur notisboken.

En dugande kvinna. Innehafvarinnan af pianofabriksfirman Aug. Hoffmann, fru *Nanna Hoffmann*, som den 23 maj fylde 50 år, hade af denna anledning inbjudit firmans samtliga arbetare, omkring ett trettiofall personer, till en angenäm fest. Under den samma tolkade fru Hoffmann i varma och hjärtliga ordalag sin erkänsla till arbetspersonalen samt öfverlämnade till sex af dem Patriotiska sällskapets medalj för 23—30-årig trogen tjänst. Talet besvarades icke mindre hjärtligt af äldste arbetaren, som å personalens vägnar till fru Hoffmann, såsom minne af dagen och som ett synligt bevis på arbetarnes tillgifvenhet, till henne öfverlämnade två präktiga fruktskålar af gediget silfver. Idun skall återkomma till den dugande kvinnans mindre vanliga lefnadsgärning.

Borttryckt på främmande jord. I en ålder af 51 år afled den 23 maj i Paris fru *Agnes Amalia Lampa*, född *Söderström*, maka till konser-

vator S. Lampa. Fru Lampa reste i februari till Paris med en son, som egnar sig åt musiken. Dödsbudet kom helt oväntadt. Hon hade insjuknat i lunginflammation, hvilken sjukdom inom några dagar lade henne på bären. Hennes man mottog det smärtsamma dödsbudet på Gotland, där han vistas i och för entomologiska forskningar.

*

Änkehertiginnan Stephanie i Sverige. Enligt hvad som med bestämdhet uppgifves, tillämnar änkehertiginnan Stephanie af Österrike-Ungern, kronprins Rudolfs änka, i sommar en längre turistfärd i Sverige och Norge, omfattande 6—7 veckor. Till Malmö anländer änkehertiginnan med Stralsundsbooten i midten af juni och fortsätter med västkustbanan till Göteborg. Efter ett besök vid Trollbåtbanan fortsättes resan till Stockholm, därifrån utflykter företagas till Visby, Upsala och Dalarna. Sedermera ställes kosan till Norrland, Trondhjem och Nordkap. På återfärden besöks Bergen och Kristiania, hvarefter hemresan anträdes öfver Köpenhamn. Under färden lär änkehertiginnan komma att ledsagas af generalkonsul Philip.

*

Kvinnlig upptäcktsresande. Miss Taylor vid engelska missionen i Indien, som för tio månader sedan bröt upp från Darjeeling i Bengalen, har anländt till Chung-King i vestra Kina efter att ha färdats tvärs igenom Thibet. Miss Taylor af följdes på sin färd endast af en indisk tjänare.

Teater och musik.

Kungl. Operan. Till det lysande galleri af konstnärliga karaktärsbilder, som hr d'Andrade under sitt gästbesök framställt för oss, har han nu som en avslutning lagt Jago, då Verdis opera »Otello» förliden fredag uppfördes med den emimente artisten i det nämnda partiet. Det var alla första gången han nu uppträdde i detta parti, och det var därför af alldeles särskildt intresse att konstatera, hur han redan från första återgifvandet måktade åstadkomma ett både musikaliskt och dramatiskt genomarbetadt verk af rik skiftning och konsekvens, som föga kan anses stå efter hans föregående uppgifter, på hvilka han dock mycket längre varit i tillfälle mejsla.

På söndagen uppträdde hr d'Andrade inför en jublande och blomsterhyllande publik för sista gången för detta gästbesök. Äfven då gafs »Otello». Vi hoppas dock varmt, att stockholmspubliken så lifligt lyckats lägga i dagen sin varma beundran för den portugisiska konstnären, att han gärna och snart återvänder till våra landsänder. Hr d'Andrade hade önskat att visa sin välvilja mot operainstitutionen och med anledning häraf förklarar sig vilja afstå från sitt honorar denna afton till förmån för de välgörenhetsinrättningar, som finnas inom operan. Aftonens inkomst delades sålunda i tre delar, hvaraf en del tillfaller operans pensionskassa, en del kappellets pensionskassa och en del fördelades lika mellan körens och balettens enskilda kassor.

Fröken Ek har vid dessa tvänne föreställningar som Desdemona gjort mycken och förtjänt framgång genom ett fint och själfvullt spel och en utomordentlig apparition. Hr Ödmanns Otello är fortfarande en af konstnärens kraftigaste skapelser.

En lärarinnas roman.

En svensk kulturbild,

tecknad på verklighetens grund för Idun

af

Algot Sandberg.

(Forts.)

Dock hon måste göra sin plikt. I dess uppfyllelse låg dock en tillfredsställelse, som inga yttre omständigheter, hurudana de voro, förmådde att helt taga bort.

Prosten Thorell gjorde täta besök i Kerstins skola och åhörde lektionerna. Det var de värsta timmar hon hade. Han satt där stel och allvarlig med hakan stödd mot elfenbenskryckan på kappan och lät sina ögon följa alla hennes rörel-

ser. Men han sade sällan någonting, och hade han en anmärkning att göra, kände sig Kerstin tacksam därför, att han vanligen lät den vara, till dess de kommo i enrum. Det finns ingenting som så är ägnadt att nedsätta läraren eller lärarinnan i barnens ögon som just de myndiga anmärkningarna i deras närvaro. Skall resultatet af undervisningen blifva godt, skola de blindt tro på lärarens utsago, vara fullt och fast öfvertygade om, att såsom läraren säger, så är det och icke på något annat sätt i världen.

TOLFTE KAPITLET.

En sak, som Kerstin hade svårt att riktigt komma på det klara med, var kroppssagan i skolan. Principiellt var hon motståndare till all slags handgriplig äga. Självf visste hon icke från barn- domen, hvad stryk ville säga, och däraf hade tro- ligen hennes motvilja mot detta uppfostringsmed- del kommit. En och annan gång hade hon dock varit tvungen att använda äga på barnen. Utvä- gen att vända sig till skolrådet fann hon förkast- lig. Men efter hvarje bastonad hon gifvit en mot- sträfvig pojke — ty det gällde ju mest gossarne — kände hon sig ytterligt nedstämd, ja, rent af brottslig.

På den plats, Kerstin nu innehade, insåg hon emellertid, att skulle hon komma någon vardt med en del af sina lärjungar, måste äga tillgripas. Det fanns ett och annat rötägg bland barnen, som hotade att fördärfa alla de andra.

Ett sådant var Johan Frid. Han var soldat- son, hela femton år gammal och en rå ohyfsad sälle, trög och lat och full af gemenheter. En dag hade han fört ett mycket rått språk i skolan. Kerstin förehöll honom först helt vänligt hans beteende och varnade honom att fortsätta. Men han bara hänskratrade åt henne. Ännu nervös af alla sina sorger och bekymmer, blef hon slutligen ond, och hon kunde aldrig själf göra sig reda för hur det gått till — hon fick fatt i pojken och gaf honom ett duktigt kok stryk med kartkåpen — rotting hade hon icke till hands. Barnen sutto alldeles stumma under exekutionen, och Johan blef till en början så förbluffad, att han icke ens kom sig för med att göra motstånd. Men så kom han till sig. Röd och flämtande stod han framför lära- rinnan, som var alldeles blek och utmattad. Det var alldeles tyst i skolsalen. Då gick han allde- les inpå Kerstin, hans ögon gnistrade, och han knöt handen framför hennes ansikte och hväste i sket:

»Gud lefver än, din dj—l.»

Hvarpå han rusade ut.

Kerstin blef alldeles förskräckt öfver gossens hatfulla utesende och råa ord, och hon kände sig så medtagen, att hon måste afbryta lektionerna och hemsända barnen för dagen.

Samma afton kom Johans mor för att gråla, och hon gjorde det så grundligt, att Kerstin blef nästan sjuk. När pojken kom hem, hade han för- stås talat om, att han fått stryk i skolan, och modern hade synat odågan och upptäckt några röda strimor efter kappan. Det var ju förfärligt. Att barnen skulle bli utsatta för att blifva ihjäl- slagna! Det fanns väl lag och rätt till, och Ker- stin skulle minsann få plikta för sitt tilltag.

Därmed tog soldathustrun sonens böcker och gick. Gossen skulle aldrig mer få komma i skolan, det skulle »hon bli man för.»

Det var ej slut med detta. Fadern tog pojken med sig och gick till länsmannen. Nu voro hvar- ken Fred eller hans son så synnerligen väl an- skrifna, hvilket hade till följd, att de af denna ordningsmaktens handhafvare afspisades ganska snåft.

»Du borde haft ett lika godt kok stryk som pojken,» sade länsmannen förargad. »Kom inte med några dumheter.»

Icke heller prosten Thorell upptog faderns klagomål, ty han var ej själf den som tvekade att använda sitt spanska rör, när det så bar till, och efter sin senaste stränga »tillrättavisning» åt Kerstin hade han blifvit riktigt hygglig mot henne.

Men Fred gick från den ena instansen till den andra, och hos provinsialläkaren fick han intyg på, att pojken hans hade synbara märken efter kappprapp.

Nu var han stormodig på sig, han gick omkring i socknen och skrällade vidt och bredt om, att den sakramenske skolmamsellen skulle för tinge. Men — det var ondt om pengar, en stäm- ning får man inte utan mynt, och Kerstin fick förgäfvets vänta på att blifva dragen inför vällof- liga häradsrätten.

Johan Frid kom icke vidare i skolan, och Ker- stin var glad däråt. Ibland, då hon var ute i socknen, kunde hon möta honom, och hon hörde då, hur han efter henne muvlade hotelser mellan sammanbitna tänder. Men tiden gick, och hän- delsen föll henne så småningom ur minnet.

Så var det en afton på senhösten. Kerstin hade varit bortbjuden på kalas i en bondgård i sock- nens andra ända och var nu vid elfvatiden stadd på sin ensamma hemvandring. Hon hade vant sig att gå allena, så att rädd var hon icke nu- mera det rinzaste.

Vägen gick nästan hela vägen genom skog. Det blåste och duggregnade, och smutsigt och svart var det att gå. Ingen människa hade hon mött, förrän hon nalkades skolhuset. Där mötte henne i mörkret någon, hvilken hon icke kunde känna igen.

Efter en kort stund tyckte hon, att hon hörde steg efter sig. Hon brydde sig i början icke därom, men plötsligt var det som om någonting tvungit henne att stanna och vända sig om.

Den som följde efter henne stannade också. Hon försökte urskilja, hvem det var, då hon i det samma hörde en röst i målbrottet, hvilken hon alltför väl kände igen.

»Jag hade svurit på, att du skulle ha betaldt för rappen du gaf mig,» hånade rösten, hvilken till- hörde ingen annan än Johan Frid, »och här har du!»

Kerstin träffades af ett slag i ansiktet, som kom henne att digna sanslös till marken.

Johan aflägsnade sig springande.

Hur länge Kerstin legat sanslös på vägen, hade hon icke klart för sig, men slutligen vaknade hon åter till medvetande vid att regnet sköljde henne i ansiktet. Hon kände en bultande smärta i huf- vudet. Mödosamt släpade hon sig hem.

Hon tände ljus och gick till spegeln.

Min Gud, så hon såg ut! Hela ena ögat var blött och igensvullet, näsan sprungen i blod och öfverläppen nästan krossad. Hon badade och skötte om sina sår och gick och lade sig under stickande värk.

Dagen därpå kunde hon naturligtvis icke hålla skola. Flickorna kommo in till henne och blefvo alldeles förskräckta öfver lärarinnans vanställda utseende, och inom en timme var det ute öfver hela socknen, att Kerstin hade blifvit öfverfallen och misshandlad.

Själft teg hon med af hvem. Men äfven det spordes snart. Man gissade på Frid eller hans son. Länsmannen kom direkt nedresande till Kerstin.

»Ni måste säga, hvem våldsmannen är,» sade han. »Vi måste hafva lugn och ordning i sock- nen.»

»Men jag har ingen talan emot honom, och jag skulle så gärna vilja undvika allt obehagligt uppe- sende.»

»Det är omöjligt. Våldet faller under åklagare såsom begånget på allmän landsväg. Säg ni per- sonen?»

»Nej, men jag kände igen hans röst.»

»Var det Frid, far eller son?»

»Det var Johan.»

»Godt, och ger ni mig bara fullmakt, behöfver ni inte vidare blandas in i målet.»

I fjorton dagar hade Kerstin men af det knyt- näfsslåg hon fått och ännu längre lyste hennes ansikte i regnbågens färger.

Något åtal mot Johan Frid kom emellertid al- drig till stånd. Några dagar efter våldet var han försvunnen från socknen. Han hade begifvit sig öfver till Amerika, där han hade en farbroder bo- satt.

Kerstin var bäst nöjd med denna utgång af saken. Hon hyste intet agg till gossen. Kanske var det hela ett rättvist straff för det hon agat i vredesmod? —

Det fanns i annexförsamlingen en flicka, som alltid gick under namnet »länga Hanna». Hon sades ha något af zigenarblod i ådrorna. Hennes mor, som kommit långt upp från Helsingsocknarna, hade dött, då Hanna var tre år. Hon hade så fått styfmor, stugan blef snart full med halfsyskon, och Hanna blef snart det skabbiga färet i den fat- tiga familtjen. Därför blef hon också likasom för- vildad, hade aldrig gått ordentligt i skolan och ansågs såsom ej fullt normal. Det var en vacker flicka, och gossarne i socknen sågo henne ej med oblidla ögon. Bara hon hade kunnat vara som annat folk.

När hon blef sjutton år, hade hon ännu ej läst sig fram, och därför ansåg man henne för en hedning, man gick gärna ur vägen för henne. Då började Hanna grubbla och en dag stod hon i komministerns expeditionsrum. Denne blef helt förvånad öfver att se henne där.

Försändes öfver
hel riket. Begär pristuranti!

SPISBRÖD, många sorter. Försändes öfver
Stockholm.

Norrandsgatan 17
C. W. Schumacher,
Kgl. Hofleverantör

fälska, fås hos
Försök!

fullt jämförliga med de en gelska, fås hos
de flesta specialhandlare
i hufvudstaden.

CAKES

Generalagentur för Skandinavien
GUSTAF GRILL
8 Malmtorgsgatan 8, Stockholm.

»Jag vill läsa mig fram som de andra töserna,» sade hon.
 »Kära Hanna, det skall du gärna få, men jag kan inte ta emot dig genast. Du måste först gå något i skola.»
 »Jag har försökt, men de vilja inte ta emot mig. De säga, att jag är tokig, men jag är det inte.»
 »Nå, jag ser ingen annan råd, än att du får gå till fröken Sangvin; hon är mycket snäll och vänlig.»
 Därpå kom det sig, att en morgon, just som Kerstin börjat lektionerna, långa Hanna trädde inom dörren. Hon stannade skygg och såg sig omkring med sina djupt liggande irrande ögon.
 Kerstin hade flere gånger sett Hanna, men aldrig talat vid henne. Hon hade hört, att flickan skulle vara mindre vetande. Hon gick nu vänligt fram till henne och frågade hvad hon ville.
 »Gå i skola,» fick hon till svar.
 »Min flicka, det går nog inte an hos mig; du hör inte, till församlingen och jag har flere barn än jag kan sköta.»
 Långa Hanna gick. Men under lofstunden kom hon tillbaka.
 »Tag mig i skolan, mamsell,» bad hon. »Jag vill läsa mig fram som de andra flickorna, och pastorn sade, att jag skulle gå hit. Mamsell skall inte tro, att jag är tokig, det ljuger man bara på mig.»
 Kerstin tyckte synd om henne, hade ej hjärta att neka hennes bön, och nästa lektion satt alltså långa Hanna på skolbänken.
 Då de andra flickorna fingo se henne, började de gråta och påstodo, att de vågade inte gå i skolan tillsammans med henne. De hade hört, att hon brukade svepa om sig ett hvitt lakan och springa efter barn med knif i handen för att mörda dem.
 Det flammade i Hannas ögon, när hon hörde det.
 »Det är inte sannt,» skrek hon, »de ljuga det också, alla ljuga på mig.»
 Därpå rusade hon ut.
 »Tag henne inte, tag henne inte, fröken!» bådo flickorna. »Får hon bannor, sticker hon ihjäl fröken.»

Kerstin talade till dem. De skulle icke säga på detta sätt, utan de skulle vara snälla mot den förvildade Hanna och hjälpa sin lärarinna att göra en snäll flicka af henne ock. Därför skulle de visa henne, hur lydiga flickor se ut, tala vänligt med Hanna och aldrig nämna någonting, som kunde sära henne.
 Och så stort inflytande hade Kerstin fått öfver sina elever, att de, ehuru med synbar fruktan, förklarade att de ville göra henne till viljes.
 Dagen därpå kom Hanna igen och satte sig bland de andra flickorna. Hon försökte verkligen att vara snäll. En förebrående blick var nog för att få det gulbleka, magra ansiktet blodrött och komma henne att ändra en slynaktig ställning.
 När Kerstin första gången skulle ha henne fram till svarta taflan, blef det en liten strid. Hon ville ej lyda.
 »Jag förs inte,» sade hon med sammanbitna tänder, »flickorna komma att skratta åt mig, därför att jag ej kan skriva siffror.»
 »Lyd du bara, Hanna, flickorna sköter jag och siffrorna skall jag hjälpa dig med,» svarade Kerstin.
 När Hanna såg, att ingen ens drog på munnen åt hennes klumpiga försök med kritan, brast hon i gråt, och från den stunden var hon en helt annan flicka. Hon försökte vara så vänlig som möjligt mot dem, deltog i lekarna under lofstunderna och försökte roa de yngre på allt sätt. Ibland togo dessa försök dock en egendomlig form. Än kunde hon klä ut sig på det mest anskrämliga sätt och agera spöke, så att flickorna tjutande flydde för henne, än kunde hon huka sig ned på alla fyra, löpa utefter skolplanen och skälla som en hund eller bräka som ett får.
 (Forts.)

och Barbo, Sundsvall, 2; Lizzio och Dagmar 2; T. E. A. K., Malmö, 4; Fem syskon, Östersund, 5; T. G., Grenna, 5; Barnvännen i Sundsvall 4; May 1; Lilla Axel 1; Lydia, Fanny och Anna 5; Georg, Stockholm, 2; Kusiner K—la 3; A. T—m, Stockholm, 10; Fru Josefine J. och Ellen S., Göteborg, 5; Thecla T., Helsingborg, 2; Lillanna 1; Anonym 1; Prenumerant —: 50; Molie 5; Z. I., Stockholms poststämpel, 25; E. W. 5; Elvira, Faustina, Norrköping, 5; T., Westerås poststämpel, 5; Landfolk 2; E. och I. S., Halmstad, 2; Veris 1; 50; Ella och Bibi 1; Maria och Brita, Laxviken, 4; I. L. 2; Ingrid, Märta och Gösta 3; Bertil, Gunnar och Elsa i Fritsla 2; 50; C. v. H., Örebro, 5; R. Bursie, Grästorp, 5; Emmy Ewert, Sandviken, 3; E. G. 1; T. Ahlgren, Hällnäs, 5; Fem lyckliga syskon i T—å 5; Mila 1; 50; Lisa 2; Ulrika Andersson 1; Maja P. N. —: 50; Lille Gösta, Strengnäs, 3; Java, Hildur och Eva, Halverö, 5; Maria S. 5; W. 1; Tvååring, Domnarfvet, 2; Familjen S—g, Luleå 10; Signe, Bertha, Nils och Sixten, Östersund 4; »Einars minne», Falun, 10; Axel och Curt, Sthlm, 10; Carl och Tore 2; M. och S. Hm 1; 50; O. E., J. och G., Wret—, 1; 50; »Kolonivänner» i Bjuv 2; Lille Erik, Malmö, 1; Från tre syskon, Stockholm, 6; Hugo och Erik, Luleå, 2; Till erinran om den 27 maj 93 från G. och F. 20; —. Summa 651: 20.

Innehållsförteckning.

Florence Nightingale; af Gustaf von Bergen. (Med porträtt.) — På Capri; poem af Daniel Fallström. — Telefonförhållanden; några sidor ur våra arbetande systrars lif. — I skuggan; berättelse af Ernst Lundquist. (Forts. o. slut.) — Brevigade vänner. II: Om sällskapspejogojan; för Idun af L. E. Björkman. — Om tvättmaskiner och vänner i viken m. m. Af Mathilda Langlet. — Kökshistoriska notiser. — Ur notisboken — Teater och musik. — En lärarinns roman; en svensk kulturbild, tecknad på verklighetens grund för Idun af Algot Sandberg. (Forts.) — Tidsfördrif.

Glömmen ej Iduns skollofskoloni!

Fortsättning på redovisningen för influtna medel till Iduns skollofskoloni:
 Transport från nr 20: kr. 412: 60; Thore och Erik 1: —; Celia 1: —; Anna B—n 5: —; Nils

Sidsfördrif.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Logogryf.

Bland tappra män är jag nog en —
 om så jag själf får säga.
 En stridens man, rätt god minsann
 i farans stund att äga.

Att hus och hem och lif och lem
 mot fienden försvara,
 mot grym tyrann, som sköfla kan,
 min uppgift städs må vara.

I rök och dam jag bryter fram,
 där han ses vildsint rasa.
 Jag släcker ut hans lif till slut,
 som vållar skräck och fasa.

Härnedan er jag småord ger
 af mina runor elfva;
 af dem jag fått båd' smått och godt,
 som ni må tyda själfva.

Från strand till strand ett band ibland.
 I flickans hår en prydnad.
 Hvad alla små behöfva få,
 som visa brist på lydnad.

Hvem var, som gaf på okänt haf
 en riktig kurs åt skutan?
 Hvad ormen har till sitt försvar.
 Hvad ingen växt är utan.

För mängen sven hans hjärtevän.
 Hvad ingen klär att vara.
 Föräldrars tröst. Och bäckens röst.
 För fiskarna en fara.

Hvad den ju är, som skyr besvär.
 Hvad pilten blir omsider.
 Hvad kan helt visst en humorist.
 Ett värn i forna tider.
 Ett paradys på sätt och vis
 på öknens vida slätter.

Vid vattendrag ett buskeslag.
 Hvad sjöars gudom heter.
 Ett instrument, af läkarn kändt.
 En nattens sköna gåtva,
 Hvad »hon» och »han» så ömt hvarann'
 för hela lifvet lofva.
 För mängen man en sträng tyrann,
 en fiende förfärlig.
 En arvefjord. Och på vårt bord
 en krydda, outhärlig.
 En hård metall. Ett farligt fall.
 Ett verk af män'skohanden,
 som höjer opp mot skyn sin topp.
 En dykare vid stranden.
 Ett skogens djur. En hälsokur.
 Ett alla flickors nöje.
 Vid städer tre — hvad heta de —
 i Sverige nu vi dröje.

P. L.

Charader.

I.

Dig Kalle kan jag af kärlek gifva
 ej en »mitt första» — du det förstär! —
 I den »mitt andra» du ej får blifva
 att jag med dig uti brudstol går.
 »Mitt tredje» dricker du utan mäta —
 Då afbröt Kalle: »Nej stopp nu, Lotta!
 »Mitt hela» du dricker med samma smak;
 om än förädladt det är samma sak!»

—a N.

II.

»Mitt första» gör du, när du står
 uti »mitt andra» eller går.
 »Mitt hela» ren och ny och klar
 rätt mångens ofärd vållat har.

Roma.

Bokstafsgåta.

A	S	V	E	D	R	L	R
N	O	A	L	A	Ö	A	A
D	N	L	D	G	N	T	N

Tag bokstäfverna i de lodräta rader-
 na i ofvanstående figur och ordna dem
 i de tre vågräta raderna på sådant
 sätt att hvardera gifver benämningen
 på en större landsträcka.

C. Richard.

Aritmogryf.

1	8	3	4	5	6
2	11	2	6	4	2
3	4	5	1	8	9
4	2	9	12	13	9
5	6	14	8	6	10
6	5	1	2	6	15
7	8	16	2	8	6
8	3	17	5	3	4
9	18	3	3	19	20
10	6	8	21	2	9

1) Kvinnlig släkting, 2) stad i Portugal, 3) mansnamn, 4) land i Asien, 5) mansnamn, 6) hudåkomma, 7) möbel, 8) mineral, 9) järnvägsstation, 10) soldat.

Begynnelsebokstäfverna bilda ett namn som bör vara oss alla kärt.

P. B.

Urgåta.

1, 2, 3, 4 = stad i Palästina,
 2, 3, 4, 5 = flicknamn,
 5, 6, 7 = gammalt mått,
 7, 8, 9 = fiskredskap,
 8, 9, 10 = verb,
 9, 10, 11 = konkret substantiv,
 11, 12 = konkret substantiv.

Talvi.

Lösningar.

Logogryfen: Fyrbåk; yr, får, bår, fyr, byrå, kry, byk, bry, by, bråk, fyrk, år, få, kår, å, rå.

Tändsticksuppgifterna. I: Tre stickor läggas i triangel på bordet och de tre öfriga ställas på denna triangels spetsar och resas mot hvarandra. II: 4:an lägges tvärs öfver 1:an, 6:an öfver 9:an, 8:an öfver 3:an, 7:an öfver 10:an och 2:an öfver 5:an.

Ifyllningsgåta:

G	R	E	N	N	A
U	S	E	D	O	M
S	A	H	A	R	A
T	I	S	T	E	L
A	N	A	R	K	I
F	R	O	S	S	A

Geografiska diamantgåtan:

Räkneuppgiften. Svar: 7. Ty första gången sålde hon $3\frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 4$, hon hade då 3 höns kvar. Andra gången sålde hon $1\frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 2$, hon hade då 1 höna kvar. Tredje gången sålde hon $\frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 1$, och någon hade således ej behöft delas.

Bokstafsgåtan: Ryssland, Kasan, Praga.

Carl Johansons
Möblerings-Affär,
 45 Drottninggatan 45, 1 och 2 tr.

Stor utställning och försäljning af alla slags moderna Möbler, Sängar och Sängkläder, Möbeltyger, Mattor, däribland Smyrna-Mattor samt Gardiner m. m. Fullständig eller delvis möblering och dekorering af väningar verkställas stilriktigt och elegant. Egna Snickare- och Tapetsareverkstäder. — Reel behandling. — Billiga priser.

BOVRII

är det sundaste, mest närande, billigaste animaliska födoämne och bör bli omtäckt i Sverige, där bolaget nu skall inrätta en depot, som i England och på kontinenten, där Bovril-fabrikaten vunnit en exemplar framgång på endast några få år, och där många hundra tusen husmodrar icke för en enda dag kunna undvara. Bovril i dess många former af soppor, såser, chokolad, vin o. s. v. Bovril är blifven en nödvändighetsvara i den fattiges hem och i den rikes.